

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem,
ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

Praefatio In Pelagivm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

SYNOPSIS VITÆ AVCTORIS.

posse. Hinc viri multi spirituales & eruditi seculares, Regularesque currenti sepiissime cat-
car addiderunt, ut opus inchoatum deproperaret, ne, quod Veneri Apellis accidit, morte in-
terceptus, non inveniret qui ad præscripta lineamenta auderet succedere. Ipse quoque huic
operi unice natus, & ubi absolvisset, paratissimum se mori dictitabat. Quod et profecto
evenit. Nam pestilenti & lethali morbo correptus, moribundâ manu novissimas lineas
duxit, & in fine ac ipso puncto perfecti operis (res admiranda, & providentia Dei argu-
mentum singulare) finivit & vitam. Nec alia testamenti ejus cura sollicitior, quam ut
fideles amicos rogaret, ne factus instinctu, ut credebatur, divino tot Vigilijs & laboribus se
efformatus supprimeretur, & non veniret ad partum.

Antequam exstingueretur, inter lacrymas & singultus (audita à Cappellano qui ejus
exceptit confessionem, narro) totius vitæ delicta Sacramentali penitentia expiavit. Mors
vitæ simillima. Hanc enim piè semper & religiosissime traduxerat. Nec superstitiosus
tamen, aut scrupulosus erat, sed masculâ pietate, & ferventi præsertim charitate in Deum
& propinquos a. d. bat. In pauperes largus, restrictus in se. In mensa cum lepore siccus ta-
men semper: & cum interdum ad prandia, quæ detrectare non poterat, invitaretur, cre-
bat, se ire ad pœnitentiam. In epulis enim luctum animi ejus facile advertisses, ne
pars superior, pruritu voluptatis delaberetur in concupiscentiam. Omnibus vero tentationi-
bus meditatione matutinâ se preparabat, quam quotædie hora quarta, aut maturius, stu-
dijs præmittebat, repetebatque vesperi ante quietem; & totus re verâ dies nihil fere aliud
erat, quam jugis Dei, meditatio, aut divinorum.

PRÆFATIO IN PELAGIVM.

DE Pelagiana & Semi-Pelagiana hæresi scripturus, nihil
ordinatius à me fieri posse arbitratus sum, quam si ante
omnia distinctè totam naturam istius hæresis Lecto-
rum intelligentiæ exponerem. Frustrâ enim in refellen-
dis erroribus laboraveris nisi omnes anfractus ejus pe-
netrando, fallaciam ejus omni ex parte perspectam habeas. Quod
non nisi partim ex ipsa historica rerum gestarum fide, partim ex do-
gmatum universorum serie & genuino sensu, prout cum & Hæretici
ipsi tradiderunt, & oppugnatores eorum Catholici Doctores expresse-
runt, obtineri posse censui. Itaque historiam Pelagianam, velut to-
tius operis basim sternam: cui mox omnium dogmatum Catholico-
rum & veram eorum intelligentiam, quanta potuero veritatis cura
subtexam. Neque enim exigua aut vilis de nonnullis eorum contro-
versia est, dum alij aliud eos asseruisse, aliòve quæ docuerunt sensu
intellexisse contendunt. Quo effectum est, ut quædam Pelagianis
non ignobiles hujus ævi Scriptores imposuerint: quæ nunquam vel
per somnium cogitaverunt, quædam itidem ab eorum sententijs re-
move-

inoverint, quæ pertinacissimè docuerunt. Quod quidem forsitan non tam Pelagianæ hæreseos declarandæ, quàm suæ opinionis astruendæ conatu, neque tam sincerissimæ veritatis, quàm partium studio, subinde factitatum esse facilè credi potest. Ut enim quod quæ vel sententiæ quam arripuerant fulciendæ servire videbatur, vel adversariæ infamandæ opportunè, mox idem Pelagio adimendum vel tribuendū esse censuere: usque ad eò, ut etiam nonnullas ejus capitales opiniones, & à Concilijs Ecclesiæ Catholicæ condemnatas, quas somnolenta quædam Augustini inspectione, illius Sancti disputationibus defensas fuisse nonnulli existimarunt, etiam sibi tuendas, doctrinæque suæ veluti fulcra substituendas esse judicaverint. Quæ sive licentia, sive negligentia, in rebus tam arduis delicatisque, quàm sit fidei Christianæ periculosa, nihil opus est verbis exaggerare. Hoc enim agitur, ut tales dogmatis cuiuspiam Pelagiani ignorantia abrepti, vel dissimulata facie seducti, quo securius in suis disputationibus velificentur, eò inopinatus naufragium faciant: ac dum fidem suam integerrimam esse sentiunt, subito detectâ veritate, doctrinam suam errori cuiuspiam vicinam vel obnoxiam esse mirentur. De quo jam inde ab initio saluberrimè monuit ille:

*Prosp. carn.
de ingratis.*

Et causam exprimens:

Fronte placent, quæ sine latent.

Ab honesto

Principio in vitium exitur plerumque tumoris.

Tanta est enim dogmatum istorum superbissimorum cum corrupta per superbiam ratione consensio, tantum in illis quasi Syrenibus prurientium in suam laudem & admirationem animorum lenocinium, ut nisi cœlestis illa gratia quam illa à fronte, à tergo, à lateribus impetunt, aures eorum qui in hoc perturbatissimo doctrinarum confusissimarum pelago præternavigant, obturaverit, animumque eorum auctoritati immobili D. Augustini veluti malo alligaverit, vix vel nullo prorsus modo fieri possit, quin aliqua ex parte pestifera eorum dulcedine seducamur. Quod multò luculentius tot insignium sive doctrinâ, sive pietate virorum lapsus jam inde à condita Christi Ecclesia & ante conditam (ut suo loco dicendum est) patefecerit, quam ego differendo persuasero.

Accedit aliud non minus periculosum, quod hæresi Pelagianæ inter omnes quæ in Ecclesia grassatae sunt, singulare esse demonstrat ratio, & qui cum illa luctati sunt gravissimi sanctissimique divinæ gratiæ defensores, veluti tesseram ejus propriam tradiderunt. Observatum est enim tantam inter errores Pelagianos esse connexionem, ut si vel unica unius Semi-Pelagiani dogmatis tenuissima extremaque fibra, quam vix oculis assequaris Lyncaïs, reseruetur, tota superbissimi illius erroris moles cum omnibus dogmatum pestiferorum ramis reviviscat, & prodeat. Ut nullibi fortassis aptius veriusque dici possit. Quicumque toram doctrinæ Catholicæ veritatem servaverit, offendat autem in uno factus est omnium reus. Hinc D. Leo: *Non minus hanc eorum esse versutiam,*

scobina:

ut in

P R Æ F A T I O.

ut in quacunq; particula dogmatis execrandi, qua se à damnatorum societate discreverint, nihil sibi sensuum suorum existiment esse non saluum. Quod ante ipsum observaverat, atque à totius Africa vigilantissimis Antistitibus perspectum fuisse cecinerat Prosper:

— Mille senum prudentia pervigil olim
Perspicuum notumque tenens, quod tota nefanda
Hæreseos summa exigua sub parte tegatur,
De qua plena mali labes renovetur, & omne
Commenti corpus per singula membra resurgat.

Nam quemadmodum ansula catenarum sibi in nexæ sunt & perplexæ, ut qui unam arripuerit, etiam ceteras attrahat; ita si Pelagiò tantillum dederis, danda sunt omnia; usque adeò, ut qui unicam anguis illius mortui palpitationem quovis verborum præstigio, vel erroris minus perspecti fucò delusus, in sinu foverit, omnem ille veram gratiam extinguere, veram pietatem interficere, peccatum originale tollere, scandalum crucis evacuare, Christum ipsum abijcere, diabolica supremaque superbiæ thronum velit nolit, erigere vincatur. Quæ sententiarum scelera, sicut Christiano sensu detestamur & exhorrescimus, ut etiam intelligentiæ vivacitate fugiamus, operæ pretium me facturum esse arbitratus sum, si ante omnia cunctas dissimulatissimi erroris ambages rimando, omnes anfractus, quantum Deus dederit vires. excuterem, tortuosumque colubrum suis latebris extractum soli exponerem, nequis licentius vel minus cautè fortassis per plausibilis alienjus doctrine campos vagando à latente in herbis angue mordeatur. Etenim rectissime jam olim dixit magnus quidam istius hæreseos Antagonista. *Ecclesiæ victoria est vos apertè dicere quod sentitis, sententias vestras prodidisse.* Qua de causa obsecro? Patet primà fronte blasphemia. Non necesse habet convinci, quod sua statim professione blasphemum est. Ut nihil mirum videri debeat, si quis in assequenda versipellium istorum mente fallatur. Familiare namque huic callidissimo errori semper fuit per mille viarum insidias iter opertum agere, & sub doctrinæ sanæ verbis latitando in publicum Catholicâ larvâ prodire. Hinc cum Iulianus aliquando hæretico studio ambigam sententiam protulisset; Tu autem, inquit Augustinus oculatissimus ejus delector, quanta arrogantia & vestra præsumptione virtutis hoc dixeris, ille non agnoscit, qui dogmata vestra non novit. Sed tanquam tibi ipse de nimia vestra præsumptione erubueris, ita sententiam temperasti, ut & vestra & nostra possit voce defendi. Sed quæ scimus, ut adjicit statim, quid sentiat, nescire non possumus quomodo ista dicatis. Et aliam ipsius Pelagij hæresiarchæ exagitans: Videte latebras, inquit, ambiguitatis falsitati præparare refugia, offundendo caliginem veritati, ita ut etiam nos cum primum ea legimus recta vel correcta propemodum gauderemus. Denique totâ disputationis mole de summa rei cum Pelagio Celestioque decernens, videte quid dicat: Potest Pelagius se latebris obscuritatis hujus involvere, ut etiam ipsæ quæ à S. Ambrosio conscripta possumus, consentire se dicat, & ea se quoque sentire proclamet, semperque sensitse, atque ita singula conetur exponere, ut etiam ejus sententiæ convenire credantur. Om-
nino

Carm. de in-
gratu c. 8.

Hieron. Ep.
ad Celsip.
Ibid. infra.

L. 4. cont.
Iul. .3.

L. de pec.
orig. c. 28.

Dogmat.
Christic. 47.

PRÆFATIO.

ninò verissimè, nam præter ista affectata ambiguitatis latibula, ex quibus hæreticus proflicebat sensus alia in hoc argumento peculiaris obscuritas occurrit, sub qua non modo Pelagiani, sed quotquot etiam postea Catholico nomine divinæ gratiæ struxerunt insidias, imperitorum oculis latuerunt. Nam ista quæstio ubi de libero arbitrio & gratia disputatur; ita est ad discernendum difficilis, ut quando defenditur liberum arbitrium, negari Dei gratia videatur, quando autem asseritur Dei gratia, liberum arbitrium putetur auferri. Ex quo arctissimo liberi arbitrij gratiæque nexu fiebat olim, ut cum Pelagiani, imprimisque Massilienses Catholicorum de gratia voces exponendo, pro se raperent, Catholici verò liberi arbitrij officia, compellente veritate faterentur, Hæretici veræ gratiæ munera, Orthodoxi arbitrij vires in speciem extollerent: cumque esset inter eos de tota possessione contentio, de solis terminis quodammodo esse videretur. Ex qua etiam discernendi difficultate, similitudine vocabulorum quibus utrimque sine veritatis præjudicio utuntur, nascitur, ut nisi eruditissimi cujusque vigilantia solerter dispiciat, quid in sensu Hæreticorum adimat etiam vera gratia, quid liberi arbitrij concursus juxta S. Augustinum afferat, ludificatis oculis error sese loco veritatis insinuet, ita ut nesciendo quid alterutri senserint, quid alteri in alteris reprehenderint loco antidoti ipsum pestilentiae virus hauriant, Quid enim aliud causæ fuisse suspicemur, cur quidam libri erroribus Pelagianis refertissimi in hodiernum usque diem à doctissimis quidem viris, sed minus quam oporteret Pelagianas versutias penetrantibus, Catholicissimi esse censeantur? Quid item aliud, cur palam dogmata quædam antiquitus reprobata, tanquam nullo errore inquinata tueantur, nisi quòd nesciant, præ clari alioquin pietate viri, lepræ candorem à sanitatis luce discernere? Neque enim ut in alijs plerisque erroribus usu venit, sensus Pelagianorum verbis, sed verba sensu plerumque metienda sunt. Nam latius, quam vulgò putatur, patet, quod August. dixit: *Qui scimus quid sentiatis, nescire non possumus quomodo ista dicatis.*

Istæ igitur causæ sunt, cur hunc laborem, quem non inutilem fore spero, suscipiendum esse iudicavi, ut detectâ larvâ totum fucatiissimi illius erroris corpus, cum omnibus ossibus atque nervis quibus sustentatur, & venis, quibus incrementum sumpsit, usque ad ultima lineamenta, quibus dignosci potest, omnium oculis subjiciatur. Adam & atates varias quibus adolevit, status, quibus instar Prothæi vultum mutavit: genus denique ac majores, quibus præfatus est; progeniem, indolem ac machinationum omnium scopum. Quam sententiarum Pelagianarum telam ab ipsa hominis conditione orsus, per lapsum ejus & reparationem quæ per Christum facta est quam brevissimè & veracissimè potuero octo libris pertexam: quorum primus rerum ab Hæreticis istis gestarum historiam, ac damnationis modum complectetur; septem reliqui in eruendis, & intelligentiæ subjiciendis eorum dogmatibus versabuntur.

CORNE-